

Bài 14

BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU VÀ ỨNG PHÓ VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Học xong bài này, em sẽ:

- Nêu được một số biểu hiện của biến đổi khí hậu.
- Trình bày được một số biện pháp phòng tránh thiên tai và ứng phó với biến đổi khí hậu.

Em có biết Trái Đất đã từng trải qua những thời kì băng hà rét lạnh với những thời kì ấm lên không? Chẳng hạn như: cách đây khoảng 200 000 năm, Trái Đất lạnh đi; cách đây khoảng 130 000 năm Trái Đất ấm lên; nhưng rồi cách đây khoảng 80 000 năm thì Trái Đất lại lạnh đi. Còn hiện nay, Trái Đất đang nóng lên hay lạnh đi? Chúng ta sẽ “ứng phó” với điều đó như thế nào?

I. BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Quan sát hình 14.1, hình 14.2 và đọc thông tin trong bài, em hãy:

- Cho biết sự khác nhau giữa hình 14.1 và hình 14.2. Giải thích.
- Nêu một số biểu hiện của biến đổi khí hậu trên Trái Đất.

Hình 14.1. Đỉnh núi thuộc dãy An-pơ (Alps) vào năm 1960

Hình 14.2. Đỉnh núi thuộc dãy An-pơ năm 2005

Sự thay đổi trạng thái của khí hậu so với trung bình nhiều năm được gọi là biến đổi khí hậu. Những biểu hiện chủ yếu của biến đổi khí hậu hiện nay gồm: nhiệt độ không khí tăng, khí hậu Trái Đất nóng lên; biến động trong chế độ mưa, lượng mưa; gia tăng tốc độ tan băng,...; gia tăng các

hiện tượng thời tiết cực đoan: bão, lũ lụt, hạn hán,...; mực nước biển dâng cao;... dẫn đến số lượng các loài sinh vật suy giảm, các hệ sinh thái và hoạt động của con người có nguy cơ bị ảnh hưởng,...

Tuy vậy, biến đổi khí hậu hiện nay vẫn có những tác động tích cực như: mở ra các tuyến đường thương mại mới trên Bắc Băng Dương, nhiều vùng đất lạnh giá trước đây đã canh tác được, sản lượng nông nghiệp tăng ở một vài nơi trên thế giới,...

Em có biết?

Những ghi nhận cụ thể về biểu hiện của biến đổi khí hậu trên Trái Đất:

- Nhiệt độ năm 2016 tăng hơn $1,1^{\circ}\text{C}$ so với thời kì trước năm 1750.
- Lượng mưa:
 - + Tăng ở các đới phía bắc vĩ tuyến 30°B .
 - + Giảm ở các vĩ độ nhiệt đới.
- Băng tan:
 - + Năm 2016, diện tích băng ở Bắc Cực chỉ còn 4,14 triệu km^2 , giảm khoảng 3 triệu km^2 so với giai đoạn 1979 – 2000. Trong khi đó, diện tích băng ở Nam Cực chỉ còn 14,5 triệu km^2 , ít hơn 2 triệu km^2 so với giai đoạn 1981 – 2010.
 - + Sông băng trên dãy An-ơ liên tục thu hẹp lại kể từ năm 1960.
- Mực nước biển tăng 3,3 mm mỗi năm ở giai đoạn 2004 – 2015, nhanh hơn 25 – 35% so với giai đoạn 1993 – 2004.
- Thời tiết cực đoan: ở Đông Nam Á, siêu bão tăng hơn 12 – 15% trong giai đoạn 1980 – 2016.

(Nguồn: Tham khảo từ dữ liệu của Tổ chức Khí tượng thế giới.)

II. PHÒNG TRÁNH THIÊN TAI VÀ ỨNG PHÓ VỚI BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Dựa vào thông tin trong bài, bảng 14.1 và hình 14.3, em hãy:

- Cho biết bản thân em có thể thực hiện được biện pháp phòng tránh thiên tai nào?
- Giải thích tại sao các hoạt động trong hình 14.3 sẽ giúp chúng ta ứng phó với biến đổi khí hậu?

Trên Trái Đất có nhiều loại thiên tai như: bão, lở đất, lũ lụt, hạn hán, mưa đá,... Thiên tai thường gây ra nhiều thiệt hại về người và tài sản, làm ảnh hưởng lớn đến các hoạt động kinh tế – xã hội. Do đó, để phòng tránh thiên tai, chúng ta cần thực hiện đầy đủ các biện pháp theo ba giai đoạn sau:

Bảng 14.1. Các giai đoạn và biện pháp phòng tránh thiên tai

Giai đoạn	Biện pháp
Trước khi xảy ra thiên tai	Dự báo thời tiết, dự trữ lương thực, trồng và bảo vệ rừng, xây dựng hồ chứa, sơ tán người dân.
Trong khi xảy ra thiên tai	Ở nơi an toàn, hạn chế di chuyển, giữ gìn sức khỏe, sử dụng nước và thực phẩm tiết kiệm, theo dõi thông tin thiên tai.
Sau khi xảy ra thiên tai	Khắc phục sự cố, vệ sinh nơi ở, vệ sinh môi trường, giúp đỡ người khác.

Trong điều kiện biến đổi khí hậu như hiện nay, thiên tai diễn biến ngày càng phức tạp, khó lường. Do đó, bên cạnh các biện pháp phòng tránh thiên tai, con người cần biết ứng phó với biến đổi khí hậu, với nhiều giải pháp như: trồng rừng, dùng năng lượng sạch, tiết kiệm năng lượng, sử dụng phương tiện công cộng, sản xuất nông nghiệp hữu cơ,... Đó là những giải pháp có thể góp phần giảm lượng thải khí nhà kính, hoặc điều chỉnh các hoạt động của con người cho phù hợp với những thay đổi của tự nhiên.

Trợ giúp nạn nhân thiên tai ở Quảng Ngãi (2013)

Điện gió Bình Thuận

Sử dụng phương tiện công cộng

Hình 14.3. Một số hoạt động cụ thể ứng phó với biến đổi khí hậu

LUYỆN TẬP – VẬN DỤNG

Luyện tập

Em hãy lập sơ đồ các biểu hiện của biến đổi khí hậu.

Vận dụng

Địa phương nơi em ở thường xảy ra loại thiên tai nào? Bản thân em có thể làm gì để phòng tránh thiên tai ấy?